

พิธีฮาวปลิงกระเบ็ย(เรียกขวัญควาย)

ในอดีตเรียกว่าพิธี *จับจองกระเบ็ย* และ*พิธีปล่อยกระเบ็ย* แต่เนื่องจากในปัจจุบันนี้ พิธีจับจองกระเบ็ยและพิธีปล่อยกระเบ็ยค่อยๆเลือนลางจางหาย และใกล้จะหมดไปจากชาวนาไทย ชาวบ้านปันร้ว ร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบลตาเบาจึงร่วมกันจัด ทำ “โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูหมู่บ้านควายไทยและฟื้นฟูพิธีกรรมเกี่ยวกับกระเบ็ย”

พิธีฮาวปลิงกระเบ็ย จะจัดขึ้นในเดือนพฤษภาคมของทุกปี โดยองค์การบริหารส่วนตำบลตาเบาเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณในการจัดงานและมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- เพื่อกระตุ้นให้ เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นได้เล็งเห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น
- เพื่อเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟู ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป
- เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน เด็ก เยาวชน ประชาชน และสถาบันครอบครัวในท้องถิ่นมีส่วนร่วมให้เกิดการรู้จักสามัคคีในชุมชน

ในการจัดงาน “ฮาวปลิงกระเบ็ย” ก็จะมีเชิญแขกผู้มีเกียรติมาร่วมพิธี เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการ ผู้นำชุมชน และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปมาร่วมงาน

พิธีจับจองกระเบ็ย

ในความเชื่อของคนในชุมชนบ้านปันร้วและถือการปฏิบัติเป็นประเพณีของชาวบ้านปันร้ว เมื่อถึงวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 6 ของแต่ละปี ผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านพากันไปทำพิธีบวงสรวงที่ศาลปู่ตา (แซนตานี๊วง) ในพิธีบวงสรวงตอนเช้าจะมีอาหาร ของควา ของหวาน ข้าวต้มกล้วย มีสำหรับตั้งบูชาไก่เป็นตัว ไช้เป็นพองมีสายสิญจน์อยู่ในสำหรับ มีถั่ว งา ข้าวโพด เม็ดแตง แตงไทย แตงกวา พืชพันธุ์ทางการเกษตรทุกชนิดมาตั้งบนศาลปู่ตาแล้วจัดรูปบูชาบวงสรวงบอกเจ้าปู่ว่า “ลูกหลานจะทำนาแล้วขอจับกระเบ็ยเพื่อล่ามเชือกไว้ใช้งานและลงมือไถนา วันนี้เป็นวันแรกเพื่อเอาฤกษ์เอายามและขอให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาลด้วยเถิด ” หลังจากนั้นทุกคนจะไปประกอบพิธีกรรมก็จะรับสายสิญจน์ และเมล็ดพันธุ์พืชทุกชนิดอันเป็นมงคลเพื่อมาปลูก ส่วนสายสิญจน์ก็จะเอามาผูกให้กระเบ็ย ผูกคั้นไถ คราด เป็นสัญลักษณ์ว่าเราเตรียมความพร้อมที่จะทำนาแล้ว จะนำกระเบ็ย มาเทียมไถเทียมคราด เพื่อไถนาเอาฤกษ์เอายาม

ขั้นตอนพิธีฮาวปลิงกระเบ็ย

ชาวบ้านจะนำสำหรับอาหา ร เครื่องเซ่นไหว้และเส้นด้ายสายสิญจน์ไปที่ศาลปู่ตาตั้งแต่เช้าตรู่เพื่อทำพิธี *แซนตานี๊วง* และมีหมอปราหมณ์เป็นผู้นำทำพิธีเซ่นไหว้ บอกกล่าวตานี๊วงว่าลูกหลานจะทำอะไร ๆเช่นจะลงมือทำนา ก็จะขอจับจองกระเบ็ยเพื่อใช้แรงงาน ขอให้ฝนตกถูกต้องตามฤดูกาล และขอให้พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ดี เป็นต้น

เมื่อเสร็จพิธีกรรมที่ศาลปู่ตาแล้ว ชาวบ้านก็จะตั้งขบวนแห่เพื่อแห่ไปที่ปราสาทพิธีฮาวปลิงกระเบ็ย แล้วหมอปราหมณ์ก็ทำพิธีบวงสรวงเทวดาที่สถิตอยู่ในหมู่บ้านปันร้ว ปกปักษ์รักษาบ้านปันร้ว แล้วจึงทำพิธี “ฮาวปลิง” เรียกขวัญ โดยใช้บทสวดในการเรียกขวัญ ให้ทุกคนที่มาร่วมงานและกระเบ็ย ให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงอย่าเจ็บไข้ได้ป่วย ให้พรคนที่มาร่วมงานจงมีแต่ความสุขมีความเจริญในหน้าที่การงาน ไร่รำให้รวย เป็นต้น

เมื่อทำพิธีฮาวปลิงเสร็จก็นำด้ายที่เตรียมมาไปผูกแขนให้ผู้คนที่มาร่วมงาน ผูกแขน ผูกขาให้กระเบ็ย และผูกกับอุปกรณ์ในการทำนา เช่นไถ คราด เกวียน จอบ เสียม เป็นต้น แล้วรดน้ำมนต์ให้ทุกคนและกระเบ็ย เพื่อเป็นสิริมงคล เป็นอันเสร็จพิธีฮาวปลิง

พิธีปล่อยกระเบ็ย

เมื่อถึงวันขึ้น 1 ค่ำเดือน 2 ชาวบ้านป็นรวเอาข้าวขึ้นยุ้งฉางแล้วจะประกอบพิธีไหว้เจ้าแม่โพสพโดยใช้พราหมณ์เป็นผู้ประกอบพิธีอีกรอบที่ศาลปู่ตา ในพิธีจะมีขนมข้าวต้มต้มยำปลาตุ๋นปลาช่อนขนมโม้ พลพล ผลไม้ที่เป็นมงคลทุกชนิด ส่วนเครื่องเช่นไหว้ในพิธีศาลปู่ตามีอาหารจัดเป็นสำหรับมีเหล่า น้ำหวาน ของควาทุกชนิด และจุดธูปเทียนขอขมาต่อศาลปู่ตาว่า “เราได้ใช้แรงงานกระเบ็ ยตลอดฤดูกาลที่ผ่านมา เราขอปลดปล่อยเจ้าให้เจ้าได้ไปหากินตามธรรมชาติไม่กักขังบริเวณอีก แล้ว ” และทำพิธีตัดเชือกออกเหลือแต่สนตะพาย พอรุ่งเช้าก็ปล่อยกระเบ็ ยไปเลี้ยงตามปกติ เมื่อเสร็จจากพิธีตัดเชือกปล่อยกระเบ็ ยแล้วก็มาทำพิธีที่ยังข้าวเพื่อ “*แซนเซรา*” (เรียกขวัญข้าว) ซึ่งเป็นพิธีที่ต่อเนื่องกัน โดยมีหมอปราหมณ์ เป็นคนสวดบทเรียกขวัญข้าว เรียกพระแม่โพสพที่ยัง ข้าวจะมีเครื่องเช่นไหว้บนยุ้งข้าว ประกอบไปด้วยอาหารทุกอย่างผลไม้ทุกชนิดมีดอกไม้ธูปเทียนน้ำมันต์ เครื่องมือทำการเกษตร เช่น จอบ เคียว ไร่ ผาน คราด และที่ขาดไม่ได้คือ **ปลาตัวเป็นๆจะใช้เฉพาะปลาที่มีลักษณะแบนเท่านั้น** เพราะเชื่อว่า “ในสมัยก่อนนั้นปลาเป็นผู้ที่เข้าไปหาพันธุ์ข้าวเปลือกในถ้ำ แห่งหนึ่งเพื่อมาเลี้ยงมนุษย์โลกให้มีชีวิตอยู่จนกระทั่งทุกวันนี้ด้วยความตะเกียกตะกายเข้าไปหาพันธุ์ข้าว และกว่าจะรอดมาได้ นั้นเนื้อตัวก็แบนไปหมด ” จึงเป็นความเชื่อต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้ จึงต้องหาปลาตัวแบน เช่น ปลากระดี่ ปลาทรายหรือปลาตัว ปลาตัวแบนทุกชนิด มาประกอบพิธีทุกครั้ง โดยเตรียมน้ำใส่ขันใหญ่ให้ปลาเล่น โดยใส่ขม้นใส่แป้ง เพื่อขอพรและศิริมงคลเมื่อเสร็จพิธีเราจึงเอาปลาไปปล่อยตามธรรมชาติคืนชีวิตให้ธรรมชาติต่อไป

ภาพกิจกรรม

พิธี“ฮาวปลิงกระเบ็ย” (เรียกขวัญกระเบ็ย)

โดย

องค์การบริหารส่วนตำบลตาเบา
ร่วมกับ บ้านป็นรวหมู่ที่ ๕
ตำบลตาเบา อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์